

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Спеціальність 204 Технологія виробництва і переробки продукції
тваринництва
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Допускається до захисту:
Завідувачка кафедри технології
виробництва і переробки
продукції тваринництва
к. с.-г. н., доцентка
_____ Олена ЛЕСНОВСЬКА
" ____ " _____ 2026 р.

Кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня вищої освіти бакалавр на тему:

**Обґрунтування технології вирощування поросят в товаристві з
обмеженою відповідальністю «Еліта»
Синельниківського району Дніпропетровської області**

Здобувачка першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти _____ Римма КУПЧЕНКО

Керівниця кваліфікаційної роботи
к. с.-г. н., доцентка _____ Олена ЛЕСНОВСЬКА

Дніпро-2026

Зміст

Завдання	3
Анотація	5
1. Вступ	7
1.1. Актуальність теми	7
1.2. Мета і задачі	8
2. Огляд літератури. Перспективи та проблеми вирощування молодняку свиней	9
3. Матеріал та умови досліджень	19
3.1. Умови досліджень	19
3.2. Матеріал і методика досліджень	20
4. Власні дослідження	23
4.1. Структура стада	23
4.2. Утримання основного стада	24
4.3. Вирощування поросят	28
4.4. Відгодівельні якості молодняку	31
4.5. Забійні якості	34
5. Економічна ефективність вирощування	36
6. Вплив галузі на екологію	38
7. Охорона праці на підприємстві	40
Висновки і пропозиції	41
Список літератури	43

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Кафедра Технології виробництва і переробки продукції тваринництва

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Зав. кафедри _____

“2” жовтня 2025 р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти

Купченко Римми Русланівни

(прізвище, ім'я по батькові)

1.Тема роботи: Обґрунтування технології вирощування поросят в товаристві з обмеженою відповідальністю «Еліта» Синельниківського району Дніпропетровської області

затверджена наказом по університету від “ 06 ” квітня 2026 року
№ 693

2.Термін здачі здобувачкою завершеної роботи червень 2026 року

3.Вихідні дані до роботи: вихідними даними є деяка документація підприємства та власні спостереження та дослідження, аналіз та узагальнення умов вирощування молодняку.

4.Короткий зміст роботи – перелік питань, що розробляються в роботі
Робота містить аналіз технологічних умов вирощування поросят в господарстві, особливості годівлі в різні періоди, а також умови відгодівлі і забійні якості молодняку.

5.Перелік графічного матеріалу (точно вказати обов'язкові креслення)
7 таблиць та 10 рисунків

6. Консультанти по проекту (роботі), з зазначенням розділів проекту, що їх стосуються

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Охорона праці	Лесновська О.В.	14.02.2026	24.03.2026

7. Дата видачі завдання: “ 2 ” жовтня 2025 р.

Керівниця _____ (підпис)

Завдання прийняла до виконання здобувачка _____ (підпис)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Етапи роботи	Термін виконання	Примітка
1.	Вступ. Мета і задачі	02.09.-21.10.2025	виконано
2.	Огляд літератури.	22.10.-17.12.2025	виконано
3.	Матеріал, об'єкт і методика	18.12.2025- 02.02.2026	виконано
4.	Технологія вирощування поросят. Власні дослідження	18.12.2025- 16.05.2026	виконано
5.	Вплив галузі на екологію	15.05-25.05.2026	виконано
8.	Охорона праці	14.02.-24.03.2026	виконано
9.	Висновки і пропозиції	25.05.-07.06.2026	виконано

Здобувачка вищої освіти _____ (підпис)

Керівниця роботи _____ (підпис)

Анотація

В роботі представлені результати аналізу та обґрунтовано технологічні особливості вирощування поросят в умовах малого підприємства. Зазначено, що при утриманні репродуктивного стада в кількості 13 голів, можна отримувати молодняк по 11,0 голів за опорос. При цьому інтенсивність використання матки становить 2,0 в рік.

Маса поросят при народження становила 1,1 кг, що є добрим показником. Добові прирости в період підсису коливалися в та в середньому були на рівні 309,5 г. При дорошуванні абсолютний приріст склав 44,4 кг, а при переведенні на відгодівлю поросята важили 62,8 кг. Добовий приріст в середньому за період становив 634,3 г.

За період відгодівлі поросята набрали 33,8 г з щодобовими приростами в середньому 804,7 г. Маса перед забоєм становила 102,2 кг.

Таким чином, приріст маси по господарству склав 272,97 ц та, враховуючи ціну реалізації в живій вазі, підприємство отримало дохід, а загальний економічний ефект вирощування склав 18958,8 грн.

Ключові слова: поросята, вирощування молодняку, середньодобові прирости, жива маса, особливості годівлі та утримання.

Abstract

The paper presents the results of the analysis and substantiates the technological features of raising piglets in a small enterprise. It is noted that when maintaining a reproductive herd of 13 heads, it is possible to obtain young stock of 11.0 heads per farrowing. At the same time, the intensity of use of the uterus is 2.0 per year.

The weight of the piglets at birth was 1.1 kg, which is a good indicator. Daily gains during the suckling period ranged from and averaged 309.5 g. During the

finishing period, the absolute gain was 44.4 kg, and when transferred to fattening, the piglets weighed 62.8 kg. The average daily gain during the period was 634.3 g.

During the fattening period, the piglets gained 33.8 g with an average daily gain of 804.7 g. The weight before slaughter was 102.2 kg.

Thus, the weight gain on the farm amounted to 272.97 kg and, taking into account the selling price in live weight, the enterprise received income, and the total economic effect of growing amounted to 18958.8 UAH.

Keywords: piglets, growing young animals, average daily gains, live weight, feeding and maintenance features.

1. Вступ

1.1. Актуальність теми

Свинарство є галуззю, без якої неможливе нормальне функціонування ні харчової, ні переробної промисловості, так як основна м'ясна, а також шкіряна сировина постачається саме цією галуззю. Хоча птахівництво дещо випереджає розвиток свинарства, але менталітет нашої нації говорить, що свинина та сало – це наша їжа і без неї не обходиться жодна родина.

Цінується свинина за свій специфічний склад та калорійність, що є джерелом енергетичних запасів та постачальником поживних речовин. В нашій країні не так багато великих комплексів свинарської галузі, але велика частка зосереджена в малих господарствах та приватному секторі, що підтримує продовольчий баланс в м'ясному ланцюзі.

Якщо порівняти з розвиток галузі на початку самостійності держави, то вже до 2020 року відмічено постійне зниження кількості цінного племпоголів'я та відгодівельних поросят. Особливо тяжким став 2022 рік, який зазначився різким зниженням виробництва не тільки свинини, а й усіх видів продуктів як тваринного, так і рослинного походження. За останні два роки галузь почала поступово відніматися, за рахунок не кількісного складу на фермах, а шляхом удосконалення технологічних прийомів та обґрунтування різнобічних підходів до умов вирощування і відгодівлі молодняку. Підприємства почали більш ретельно відбирати потенційно високопродуктивні стада, використовуючи різні методи, в тому числі і генетичні маркери, що дає змогу отримати якомога більше сировини відповідної європейським стандартним вимогам.

Сама технологія вирощування поросят є циклічною і починається вона ще задовго до осіменіння маточного стада, так як вирощений ремонтний молодняк несе в собі генетично майбутню продуктивність своїх дітей. Тому актуальність і обґрунтованість вирощування молодняку очевидна і не може бути відділена від особливостей утримання та годівлі основних тварин стада,

які є початком всієї технології.

1.2. Мета і задачі

Мета роботи – обґрунтування технології вирощування поросят в умовах обраного для цього товариства «Еліта».

Задачі наступні:

- ознайомитися з літературою різних авторів та практиків щодо питань вирощування молодняку та узагальнити результати їх дослідів в огляді літератури;
- вивчити структуру виробничої схеми підприємства та встановити особливості тримання основного стада;
- ретельно провести аналіз умов отримання та вирощування поросят в господарстві, встановивши особливості росту молодняку, відгодівельні та забійні якості;
- вивчити дані щодо екологічного впливу галузі та шляхи попередження небезпек відходів виробництва;
- проаналізувати умови безпечності працевлаштування на ферму та вивчити права і обов'язки персоналу під час виробничих процесів;
- узагальнити отримані дані та спостереження щодо технології вирощування молодняку на підприємстві;
- надати обґрунтовані пропозиції щодо збільшення прибутків від вирощення молодняку.

2. Огляд літератури

Перспективи та проблеми вирощування молодняку свиней

Вирощування молодняку є складним і ключовим моментом у виробництві продукції тваринництва і передбачає дотримання усіх вимог та передумов оптимального протікання технологічних процесів впродовж всього циклу виробництва. На сам процес впливає дуже багато чинників, про що свідчать роботи та дослідження багатьох вчених, практиків та виробничників. Тому спробуємо розібратися, які ж перспективи і напрями вирощування, фактори впливу на цей трудомісткий процес, та яким чином все це пов'язано з продуктивністю тварин.

Минів Р.М. [15] вказує на необхідність використання сучасних технологій та передові досліді науки у виробництві за умов тотального зменшення кількісного складу стад, в тому числі і репродуктивно-селекційних. Тільки це дасть можливість поновити безперебійне товарне виробництво свинини, що є основою харчування більшості населення, та призведе до досягнення балансу в інвестиційно-політичних чинниках і збільшить кількість свиноферм в регіонах.

Olenytsch I., Schulskyu A. [17] вбачають суттєве зменшення чисельності свиней за останні роки в результатах дії політичних факторів та аграрних реформ: тільки свиней торкнулося скорочення на 12,5 % за останні роки. Однак, з іншої сторони автори констатують підвищення продуктивних якостей поголів'я та ефективного використання репродукції вітчизняної селекції. Аналогічні тенденції відмічені і в інших галузях тваринництва.

Так, Засуха Ю.В., Кузьменко М.В. [7] говорять про те, що економічні показники підприємства напряму залежать від ветеринарного статусу та дотримання технологічних вимог при вирощуванні поросят. Вони повідомляють, що навіть якість, тип підлоги, на якій вирощується молодняк, є показником формування їх продуктивності. Так, використання суцільнощільної, частковощільної підлоги та глибокої підстилки по-

різному впливали на добові прирости поросят та їх відгодівлю. Доведено, що кращими є глибока та суцільнощільна, так як прирости молодняку, порівнюючи з частковощільною, на 3,0 та 1,6 % більші, а поросята більш життєздатні та в останній період відгодовування переважають на 6,8 та 3,9 %, що тільки підтверджує висновки авторів. Але вони також вказують на незалежність вибору типу підлоги від витрат комбікорму: суттєвої різниці у витратах не встановлено.

Корнієнко Л.В. [10] також зазначає вагомість ветеринарного статусу та здоров'я ферми в її економічній прибутковості, так як поширення та зараження АЧС в останні роки не індукується і перебігає у форму епізоотії, що є небезпечним для харчового балансу населення та є викликом для економіки не тільки господарств, а цілих держав. Автор говорить про ветеринарну співпрацю на рівні країн для знищення збудника та з профілактичної точки зору для підприємств, що займаються вирощування молодняку свиней.

Профілактика та блокування розповсюдження захворювань, як зазначають Лясота В.П., Богатко Н.М. [13], є частиною нормативної дезінфекції та впливовим фактором становлення та розвитку галузі. Використання дезінфікуючих препаратів зменшує мікробне навантаження в приміщеннях та покращує якість і безпечність вирощеної продукції. Слаба стійкість мікробних організмів до дезінфектантів сприяє збільшенню продуктивності поросят при їх вирощуванні: збільшення денних приростів при дорощуванні молодняку до 623,6 г, а на відгодівлі до 903,9 г, зростання передзабійної ваги до 125,9 кг (118,3 кг в контролі), покращення біологічної цінності м'яса на 0,5 %. Зрушення показників продуктивності молодняку в кращу сторону зумовлено позитивною дією препаратів-дезінфектантів на мікрокліматичні умови, що в свою чергу стимулює ріст якісних та кількісних показників.

Демчук М.В., Решетнік А.О. [5] також висвітлюють необхідність балансу мікроклімату приміщень при вирощуванні поросят, особливо

дотримання відповідно віку температурно-вологісного показника в приміщеннях.

Повод М.Г., Шпетний М.Б., Милостивий Р.В. [21] також підтверджують необхідність контролю мікрокліматичних умов при вирощування молодняку, що підвищує збереженість до 96,9 % та збільшує абсолютне зростання поросят на 22,2 кг за період дорощування.

Подібні результати були отримані Ладикою В.І., Хмельничим Л.М. [12] при вивченні впливу динаміки мікроклімату на вагу дорощуваних поросят. Підтримання оптимальної температури впродовж всього вирощування за рахунок вентилявання приміщень призвело до зменшення газів в повітрі, а це є важливим особливо при вирощуванні молодняку інтенсивних генотипів з підвищеним обміном речовин і виділенням побічних продуктів.

Зниження бар'єрних функцій організму поросят через зрушення параметрів мікроклімату та гігієни умов утримання відмічають своїй роботі Cherny M., Shchepetilnikov Y. [30]. Автори встановили, що підвищення імунного статусу спостерігається у молодняку, який вирощений в оптимальних мікрокліматичних умовах і його резистентність в подальшому має позитивний вплив на приріст маси та збереженість. Депресивний ріст молодняку відмічено в групах, де молодняк утримувався в некомфортних умовах (низька температура, підвищена вологість тощо) і вони важили на 15,8 % менше за поросят оптимізованого клімату. Крім того, порушення мікрокліматичного балансу приміщень визивало контамінацію мікрофлорою повітря, а це сприяло розповсюдженню хвороб, особливо дихальної та кишкової системи.

Отже, підтримання параметрів мікроклімату є досить вагомим критерієм економічно ефективного вирощування молодняку, тому що саме умови, їх оптимальність дає можливість отримати високі виробничі показники господарствам.

Плуск Р., Турпін Д., Чоль Д. [24] вбачають гомеостаз показників здоров'я поросят в реакції та адаптації господарств різних типів до новітніх наукових

досягнень в сфері вирощування, які дають можливість продуктивно використовувати виробничі можливості. Одним з методів підтримання здорового кишкового тракту поросят автори вважають доцільність застосування в годівлі кормових добавок, які посилюють імунну відповідь молодого організму та зберігають мікробіоту кишечника.

Збарський В.К., Шпак О.О. [8] також висвітлюють особливості вирощування молодняку свиней та вбачають вирішення продовольчих питань щодо м'ясних продуктів в розвитку галузі, а саме переоснащення малих сімейних ферм на цілорічне виробництво із замкненим циклом. При цьому радять користуватися у вирішенні питань відтворення, вирощування та решти щодо забезпечення технологічного циклу досвідом та прикладом спеціалізованих свинарських комплексів.

Резерви потенціалу вирощування молодняку визначали в своїй роботі Maksym V., Chemerys V. та інші [16]. Провівши моделювання потенційного рівня у вирощуванні поросят зазначають, що при ефективному використанні кормових баз підприємств, вони мають змогу збільшити відсоток рентабельності виробництва до 46,5 %. Такі прогнозовані результати на думку авторів стримуються пономаштабною війною, зменшенням конкурентноспроможності господарств через різке збільшення цін на концентровані. Щоб досягти максимуму у виробництві, практики вказують на використання диверсифікованої організації виробництва, тобто застосування повноциклічного виробництва – від власних кормових засобів до первинної обробки туш – все це повинно бути зосереджено на одному підприємстві, тільки тоді буде досягнута ефективність.

На інтенсифікацію виробництва за рахунок розвитку індивідуальних господарств з використання сучасних технологічних новинок вказує і Повод М.Г. [20]. Поділ на виробничі зони з використанням інноваційних технологій, на думку автора, може дати збільшення денних приростів до 950,0-1100,0 г при скороченні тривалості вирощування до 165 діб. До речі науковець пропонує саме використання бетонних резервуарів, в які гній буде надходити

вакуум-самопливом, а ритм виробництва повинен становити не більше 35 діб при використанні відкритих фасадних майданчиків на відгодівлі молодняку.

Бондар А.О. [1] в своїх рекомендаціях вказує на особливості дотримання температурного режиму (не більше 18-22 градуси) при вирощуванні молодняку в господарствах та обґрунтовує з економічної точки зору використання обігрівачів та опалювачів (тепло-, електро-обладнання, що вмонтовується безпосередньо в підлогу) в зимові періоди для забезпечення стабільних приростів. Також практик зазначає необхідність дотримання вимог гігієни та санітарії, що не може не впливати на дохідність та витрати підприємства, але тільки створення обґрунтованих оптимальних умов дає свої результати з ефективного вирощування.

Роботи Залескі Х., Хакера Р. [6] вказують ефективне використання кисневих препаратів для порослих маток, що в подальшому знижує відсоток мертвонародженості та сприяє життєздатності і здоровим показникам росту поросят: рівень багатоплідності – 12,2, загибель молодняку – менше 3,8 %.

Ефективність галузі Халак В.І. та інші [28] вбачають у встановленні цінності свиноматок за час їх використання, тобто високий рівень експлуатації продовжує тривалість продуктивного використання маток до 42,7 місяців, тоді як за низького рівня – 12,8-14,8 місяців і не більше. При цьому середня багатоплідність – 10,6 за високого рівня та 6,8-8,0 за низького рівня. Тому автори пропонують відбирати за рівнем експлуатації маток з високими показниками продуктивності, в тому числі перевіряємих – від маток з високою довічною продуктивністю.

Черепніна А., Карповський В. [29] повідомляють про необхідність врахування особливостей нервової системи свиней за умов інтенсивної технології використання, так як ступінь адаптування організму та профілактика стресових ситуацій не може не позначатися на продуктивності тварин з врахуванням їх індивідуальних якостей. Силу впливу стресу та нервових зрушень можна проконтролювати динамічними коливаннями білків крові, так як в першу чергу це позначається на інтенсивності обміну білків

організму і призводить до зниження продуктивних якостей. Тому врахування типології нервової системи свиней при відборі, особливо для репродуктивних цілей, є важливим, що стабілізує якості тварин при формуванні високопродуктивних стад.

Данчук О.В. та співавтори досліджень [4] також вважають необхідність вивчення впливу коркових процесів та адаптаційні та продуктивні можливості організму при створення маточних та відгодівельних стад в свинарстві. Автори пишуть, що у тварин слабого типу діяльності в 2,5-3,5 рази більші показники анти- та протиоксидантного процесу за сильних тварин. Тоді як у рухливих сильних типів – на 35,6-51,3 % ці показники знижуються. Таким чином, вплив нервової системи та особливості індивідуум треба враховувати при вирощуванні молодняку та використовувати в селекційній роботі зі стадами.

Pivtorak J.I. та інші [23] наголошують на тому, що ефективність вирощування передбачає оптимізацію відгодівельного процесу за рахунок використання добавок з лакто- та біфідо-бактеріями. Такі препарати активно діють на кишковий тракт, поліпшуючи роботу рецепторів апетиту, та сприяють росту щоденних приростів на 6,8-12,3 %. При цьому поліпшуються забійні якості: вихід збільшується до 79,5-79,8 % проти 77,5% без добавок, а вихід туші підвищується до 66,6-67,3 % проти 64,5 %, що не може не відбиватися на прибутковості підприємства. При розрахунку економічного використання таких препаратів встановлено збільшення рентабельності вирощування молодняку на 5,0 % (24,0 проти 19,0%).

Попсуй В.В., Корж О.В. [22] підтверджують безперечний факт позитивного впливу оптимізації годівлі поросят на енергійність їх росту, покращення жвавості апетиту та здорового балансу тварин. Так, використання фідлайнівських престаартерів дає змогу дати поштовх функціональному розвитку шлунково-кишкового тракту молодняку та покращує на 5,2 % їх життєздатність, а витрати корму скорочує на 5,0 %. Легкозбалансованість таких кормів позитивно впливає і на прибутковість господарства: дохід 420,8

грн. в розрахунку на гніздо, що сприяє збільшенню рентабельного виробництва свинини.

Семчук І.А., Столярчук П.З. [27] зазначають ефективне використання біологічно активних речовин в годівлі молодняку, як фактора сприяння їх росту та розвитку, збільшення відгодівельних показників. Так, встановлена більша маса гнізда на 17,0-20,0 % вже в першу 21 добу життя, а зниження загибелі поросят до 35 доби на 10,3-11,2 % порівняно з молодняк, що не вживає даних препаратів з кормами.

Седіло Г.М., Вовк С.О. [26] відмітили високий вплив молочності маток на резистентність поросят при вирощуванні, але подальше збільшення продуктивності зумовлено збалансованістю пред- та стартерних кормів і ефективністю їх використання. Особлива увагу на фермах повинна бути зосереджена на виборі амінокислотної збалансованості кормових сумішей, так як ці критично важливі складові є рецепторами стимулювання росту молодняку. Також науковці відмітили неефективне споживання кормів з підвищеним вмістом клітковини: відомо, що наявність до 6,0 % цієї речовини в кормах молодняку тримає перетравність речовин на рівні 85,6 %, а збільшення до 18,0 % клітковини призводить до зниження цього показника до рівня 62,0 %.

Кривозубова В.Д. [11] підтверджує можливість інтенсифікації галузі за рахунок підвищення потенційних показників продуктивності, використання технологій та наукових новинок при вирощуванні молодняку, а також рекомендує враховувати поведінкові риси тварин та надавати їм доступ до виходу, що збільшить їх масу на 2,1-8,2 % залежно від періоду. Особливо цей фактор важливий при вирощуванні ремонтних тварин, так як даний метод позитивно відображається на формуванні відтворювальних якостей молодняку.

Дискусія щодо факторів впливу на продуктивність при вирощуванні поросят продовжені роботами Люти І.М., Найчука Д.К. [14], які зазначають, що на ростові та м'ясні показники молодняку впливає навіть розмір їх групи.

Так, встановлена закономірність зменшення ваги при одночасному збільшенні кількості тварин в групі: якщо в станку не більше 8-10 голів, то їх вага у віці 8 місяців сягає 124,1-126,0 кг. При збільшенні групи до 20-30 голів – вага поросяти зменшується пропорційно до 117,0-114,2 кг відповідно, тобто по 8,0-10,0 кг з однієї голови підприємство не доотримує, а значить не доотримує і прибуток. До речі, автори вказують навіть на зниження розвитку внутрішніх органів (субпродуктів), таких як серце, печінка тощо, а витратність кормів збільшується до 4,25 к.од. на одиницю приросту.

Волощук В.М. [3] вказує на ефективне застосування біологічних особливостей свиней при відборі, так як стресочутливість має вплив на формування продуктивних показників. Тому автор разом зі співдумцями вважає, що раннє вивчення емоційності поросят, їх рефлексів волі, активності дають можливість сформувати однаково ростові і типологічно вирівняні групи, що мають позитивну динаміку росту кількісних показників та схильні до кращої якісної характеристики продуктивності.

Калиниченко Г., Орищенко А. [9] стверджують, що ріст молодняку та його майбутні продуктивні показники напряму залежать від рівномірності розвитку гнізд в підсисний період, тобто від вирівняності в живій масі, але з врахування статевої належності. Встановлено, що між аналогами двох порід є розбіжності при вирощуванні до 21 доби в кількості 59,3 г у кнурців та 34,3 г у свинок, тобто має значення порода також. Але автор зазначає, сповільнений ріст молодняку відзначений саме у неvirівняних за масою гніздах. При цьому це ще впливає на збереженість: у неvirівняних гніздах обох порід загибель свинок складає 7,1 та 15,6 % відповідно.

Вовк В.О., Ващенко П.А. [2] підтверджують факт впливу генотипових особливостей свиней на ростові показники їх нащадків: комбінаційна здатність вплива на формування продуктивності. Тому виявлено реципрокні ефекти та їх вплив на відгодівельну здатність молодняк: у поєднанні ВБ×ВЧ ефект здатності по довжині туші та товщині шпику становив +1,73 та +1,97 відповідно.

Резніченко А.В., Пелих Н.Л. [25] вказують про вплив статевого співвідношення в гніздах на продуктивні якості та репродукцію молодняку в подальшому. Досліджено, що «елітні» матки мали в гніздах найбільше число кнурців (25,3 % маток), а класу I – таких було 19,7 %. При цьому в першому випадку маса гнізда виявилася вищою на 0,8 кг. Тому науковці пропонують звертати увагу на показники індексної селекції при відборі маток для отримання високопродуктивних нащадків, в тому числі і відгодівельного молодняку.

Овдієнко К.Т. [18] стверджує, що двопомісні поросята мають кращі показники добових прирості на 109,7-204,4 г, але більші витратні були за використанням кормі – на 0,65 кг на одиницю приросту.

Пелих В.Г., Левченко М.В. [19], вивчаючи особливості компенсаторного росту молодняку, постановили наступне: поросята з компенсаторним ростом в групах при вирощуванні під впливом різних факторів, в тому числі і мікроклімату, мають кращі показники відгодівлі, а сам показник є добрим критерієм при відборі та веденні селекційної справи.

Отже відмітимо, що вирощування молодняку залишається перспективним напрямом, однак його успішність сьогодні значною мірою залежить від сучасних технологій, ефективного управління, організованого в господарстві та біобезпеки, без якої не можливе «здорове» виробництво сировини.

Сьогоднішні переваги вирощування в стабільному попиті на свинину, так як вона є одним із найбільш споживаних видів м'яса у світі, тому ринок залишається важливим і перспективним. До того ж висока продуктивність цих тварин разом із сучасною генетикою та якісними кормами дозволяють отримувати швидкі темпи росту живої маси і скорочувати термін відгодівлі до 150-165 днів.

Ще галузь має можливість інтенсивного виробництва, коли за правильної організації ферма може забезпечувати кілька циклів вирощування

протягом року, тобто інтенсивність використання маток, приміщень сягає 2,0-2,6 разів, що неможливо при використанні інших тварин.

Не дивлячись на переваги, свинарство має певні виклики перед собою, які стосуються високої вартості кормів, що становлять найбільшу частку собівартості продукції (до 70,0-80,0 %). Також галузь має епізоотичні ризики, що вимагає суворих заходів біобезпеки для убереження тварин від хвороб різного плану. Однак, основним викликом є потреба в сучасних технологіях, які забезпечать найкращі умови, в тому числі вентилявання, годівлі, супровод у ветеринарному плані тощо.

Тільки використання якісного племінного матеріалу поряд з збалансованою годівлею, суворим дотриманням ветеринарно-санітарних вимог, автоматизацією процесів виробництва та мікроклімату, планування та маркетингові шляхи каналів збуту ще до початку виробничого циклу дають добрі перспективи для ефективного вирощування молодняку та управління ситуації на ринку кормів і м'яса.

3. Матеріал та умови досліджень

3.1. Умови досліджень

Господарство «Еліта» займається ефективно вирощуванням зернових та інших культур для реалізації та власних потреб для забезпечення галузі тваринництва. Підприємство має 5317 га землі та паралельно утримує дійне стадо корів та вирощує поросят для переробної промисловості (таблиця 1).

1. Характеристика господарської діяльності підприємства

Показники	2025 рік
Кількість земельних угідь, га	5317,0
Кількість худоби, гол.: корів свиноматок	145 13
Кількість відгодівельного поголів'я, гол.: врх свиней	68 270
Добовий приріст молодняку, г врх свиней	589,8 804,7
Втрати корму на 1 кг приросту, кг врх свиней	6,7 3,9
Реалізовано в живій масі, ц: врх свиней	289,5 272,9
Рівень рентабельності вирощування, % врх свиней	+9,4 + 12,8

З оглядку на господарську діяльність слід зазначити, що господарство має власне дійне стадо (145 корів) та маточне поголів'я свиней в кількості 13 голів. Цього достатньо для середньої кількості молодняку на відгодівлі – 68 голів худоби та 270 голів свиней.

Маючи прирости на рівні 589,8 г у худоби та 804,7 г у свиней, підприємство реалізувало в живій масі 289,5 та 272,9 ц відповідно.

Враховуючи витрати на одиницю приросту в кількості 6,7 та 3,9, рівень рентабельності по галузям склав +9,4 та +12,4 % відповідно, що підтверджує ефективну роботу підприємства в цих галузях.

2.2. Матеріал і методика досліджень

Метою роботи було аналізування та обґрунтування технологія вирощування поросят в умовах даного підприємства.

Матеріалом слугувала документація щодо вирощування і утримання поросят, а також власні спостереження і аналіз.

Методикою було передбачено встановлення особливостей вирощування поросят в різні періоди, їх годівля та ростові показники, а також розрахунок економічної ефективності даного процесу.

Впродовж досліджень було виявлено живу масу, прирости молодняку віком від народження до 24 тижнів, розраховано економічну доцільність технологічного процесу вирощування в даному підприємстві.

Слід відмітити, що молодняк, що направляється на відгодовування, є помісним і отриманий від схрещування маток великої білої та помісних з ландрасом з кнурами відповідних порід: ландрас та пьетрен, що характеризуються підвищеними м'ясними та беконними якостями.

Вся технологія побудована на двофазній системі, при якій відлучених поросят у віці 42 дні залишають в тих же умовах і станках, як і в підсисний період, а у віці 120 діб – переводять на відгодівлю в інше приміщення.

Дане підприємство є середнім за розмірами (свиноматок основних 13 голів, а їх багатоплідність – 10,8-11,0 поросят за опорос), тому взмозі проводити відгодівлю на власних кормах, балансуєчи їх кормовими добавками відповідно до віку. Інтенсивність використання маток за репродуктивного періоду 182 днів становить 2,0, що дозволяє підприємство

впродовж року отримувати по два опороси та безперервно використовувати приміщення для цього.

Нам вдалося прослідкувати згідно мети інтенсивність росту молодняка, проводячи зважування періодично та проаналізувати особливості технологічних процесів на фермі, а також надати відповідні рекомендації щодо збільшення прибутків господарства шляхом обґрунтовного вирощування поросят.

Відома особливість поросят до збільшення за короткий час ваги вимагає напруження організму та зміни в ньому, а це можливо поряд із створенням сприятливих навколишніх умов за рахунок великої кількості молока матері та найшвидшої можливості доступу до охоче вживаної твердої їжі (рослинного походження). Тому вирощування треба починати з матері поросяти, надання їй відповідної вгодованості та забезпеченості збалансованою годівлею і утриманням з врахуванням її специфіки поведінки та природньої потреби.

До основних аспектів впливу утримання свиноматки на ефективність вирощування та продуктивність молодняка відносяться: повноцінна годівля, так як збалансований раціон – це нормальний розвиток плодів під час супоросності. Відомо, що добре вгодована свиноматка виробляє достатню кількість молока, яка сприяє швидкому росту поросят, а дефіцит поживних речовин призводить до народження слабких поросят, із низькою масою тіла, та зниження відсотка збереженості.

Другим аспектом є оптимальний мікроклімат, тому що тільки комфортні параметри зменшують стресовість у свиноматки, а за несприятливих умов – погіршуються апетит, що призводить до пониження рівня молочності і негативно позначається на приростах поросят. Не можна забувати і про створення відповідних санітарно-гігієнічних умов, так як тільки чисте і сухе місце утримання попереджає ризики розвитку інфекцій та запобігає захворюваності поросят.

Крім того, комфорт – це основний критерій зменшення стресу, а спокійне утримання становить нормальний перебіг опоросу та відповідну

материнську поведінку.

Таким чином, створення так званого оптимуму утримання свиноматки підвищує масу поросят при народженні, впливає на зростання середньодобових приростів молодняку, зміцнює їх імунітет завдяки достатньому споживанню молозива і молока матері, знижує захворюваність і відсоток падежу, підвищує збереженість приплоду до відлучення.

Якісне вирощування поросят є одним із найважливіших чинників успішного ведення галузі, отримання прибутковості та забезпечення константи в м'ясному балансі та продовольчій безпеці населення.

4. Власні дослідження

4.1. Структура стада

Підприємство займається рослинництвом, а паралельно має власне невелике стадо і вирощує поросят. Загальне поголів'я свиней в таблиці 2.

2.Поголів'я ферми

Група	голів
Плідники	2
Матки: основні	13
перевіряємі	8
Ремонтні тварини	18
Молодняк 0-2	143
Молодняк 2-8	270
Разом	454

Основних маток та тих, що перевіряє господарство, відповідно 13 та 8 голів і цього достатньо, щоб отримувати молодняк на рівні 143 голови. Підприємство утримує своїх плідників в кількості 2 голови, так як на таке невеличке поголів'я маток цього достатньо.

Для поновлення стада щорічно господарство залишає ремонтник молодняк – 18 голів. Молодняку старше 2 місяців – 270 голів.

Таким чином, за останній рік господарство мало 454 голови свиней та вело галузь на отримання м'ясної сировини.

Структура стада – на рис. 1.

Великий відсоток 59,5 % стада представлений молодняком старше 2 місяців трохи менше 31,5 % – поросята 0-2 місяці, а ремонтного молодняку – 4,0 %. Свиноматок в господарстві 4,7 %, зокрема 2,9 % – основні матки. Кнурів – 0,4 %.

Щодо породного складу: свиноматки в господарстві великої білої та помісі з ландрасом, а плідники – ландрас та пьтррен.

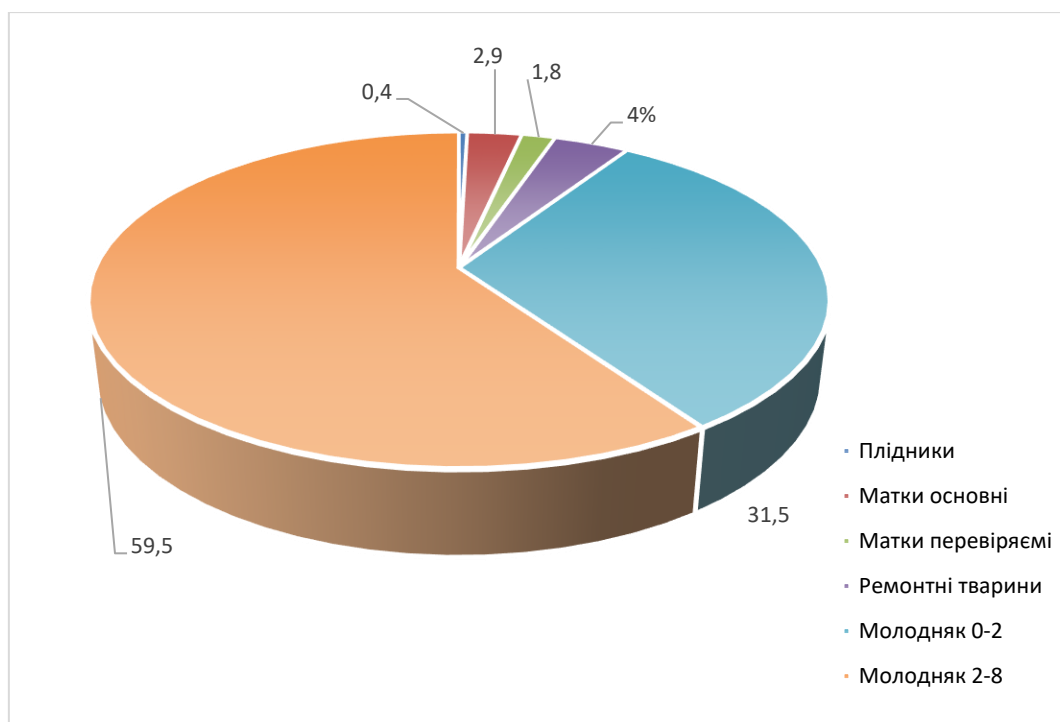

Рис. 1. Структура стада, %

Таким чином, встановивши структуру, можна відмітити, що підприємство має невелике стадо, утримання якого направлено на молодняку для подальшої відгодівлі.

4.2. Утримання основного стада

Маточне стадо дуже чутливе до умов утримання, зокрема до незбалансованої годівлі, що підвищує рівень входження в стан стресу та знижує усі показники життєдіяльності. Тому в господарстві питанням годівлі та утримання саме свиноматок приділяють велике значення, так як рівень та інтенсивність вирощування поросят напряду залежить від умов проходження поросності та підсисного періоду.

На фермі слідкують, щоб матки отримували біологічно повноцінну годівлю, що сприяє як їх заплідненості, так і зменшенню смертей малюків гнізда. Кількість ембріонів, в тому числі життєздатних, напряду залежить від

годівлі матері. На рис. 2 представлено забезпеченість маток речовинами різного рівня.

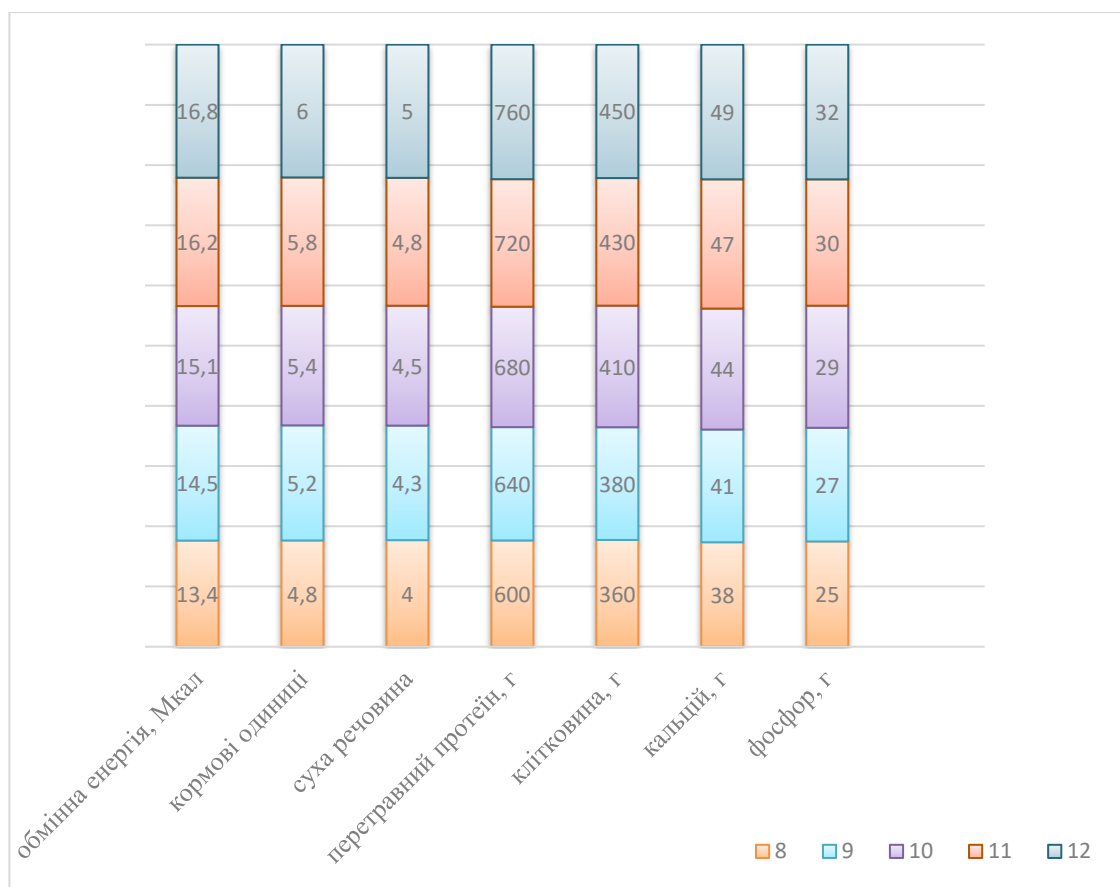

Рис. 2. Потреба маток в речовинах залежно від кількості поросят в гнізді (8,9,10,11,12)

Бачимо, що рівень забезпеченості маток та їх потреба досить високі, як в енергії (від 13,4 до 16,8 Мкал залежно від кількості поросят), так і в сухій речовині (від 4,0 до 5,0 кг на голову). Дуже важливим є протеїн в годівлі: його забезпечення повинно становити від 600,0 до 760,0 г залежно від кількості ембріонів у матки. Норми та забезпеченість маток усіма речовинами треба збільшувати або зменшувати залежно від їх вгодованості.

Свиноматки дуже чуйні до незбалансованості раціонів за амінокислотами, які є основними «будівельними блоками» білку та впливають на продуктивність і здоров'я. Розвиток плодів та утворення молока в підсисний період не можливе без них, за умови що вони синтезуються у достатній кількості. Тому вони повинні надходити з кормом, а самі головні три кислоти: лізин (який впливає на ріст поросят, молочність маток), метіонін+цистин

(беруть участь в обміні жирів та білка, а також впливає на ростові показники плодів матки), триптофан (як основна поведінкова і репродуктивна амінокислота). Забезпечення маток цими речовинами представлено на рис. 3.

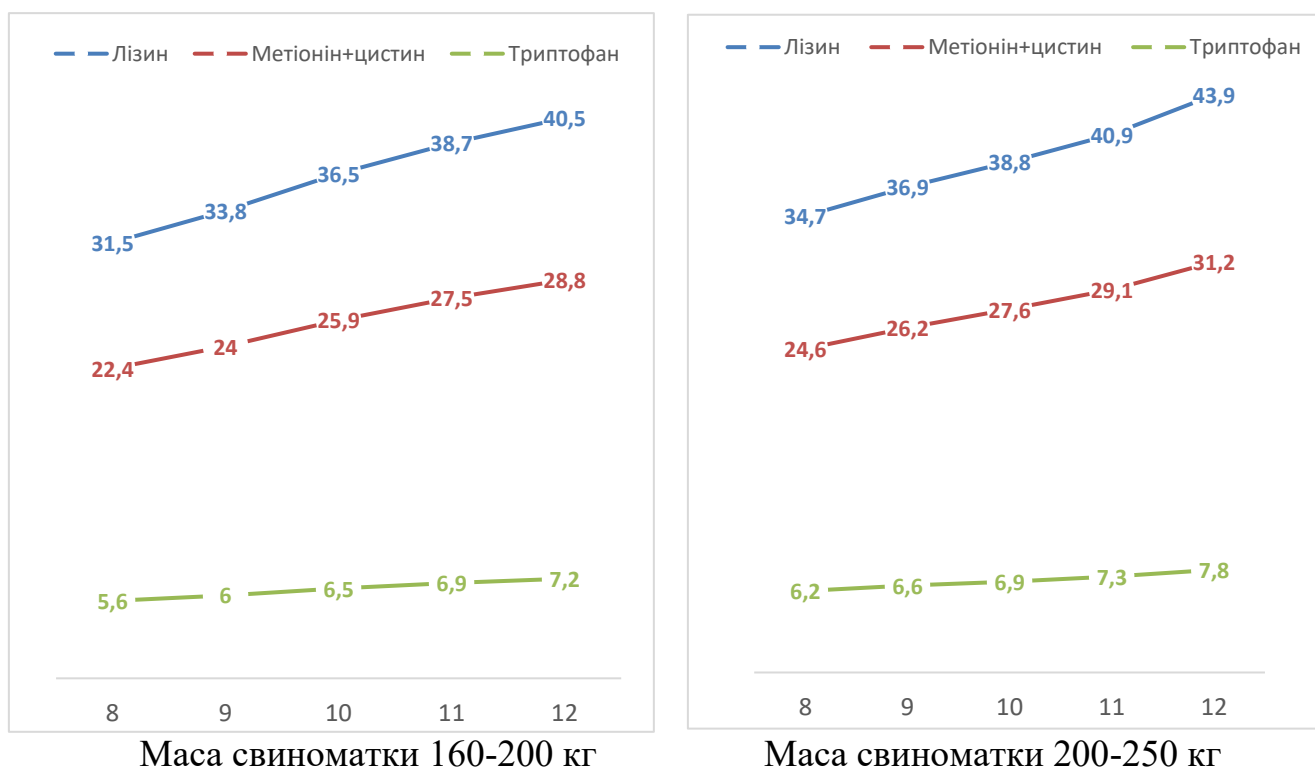

Рис. 3. Забезпечення маток амінокислотами

Кількість лізину від 31,5 до 40,5 г для маток 160-200 кг та від 34,7 до 43,9 г для маток 200-250 кг є оптимальною, що свідчить про кращий відсоток плідності та збільшення молочності маток, і як наслідок – кращі показники росту поросят.

Таким чином, підприємство дбає про молодняк, починаючи з їх матері і раціон годівлі представлено на рис. 4.

Так як фермерство для підприємства є аматорською справою, то всі компоненти раціону тварин – це в основному результати вирощування власних культур. Тому набір компонентів для різних періодів року відрізняється. Так, зимова годівля побудована на суміші концентратів, кормовому буряку, комбінованому силосу та підкормки мінеральної, тоді як влітку до раціону додають зелені та баштанні культури.

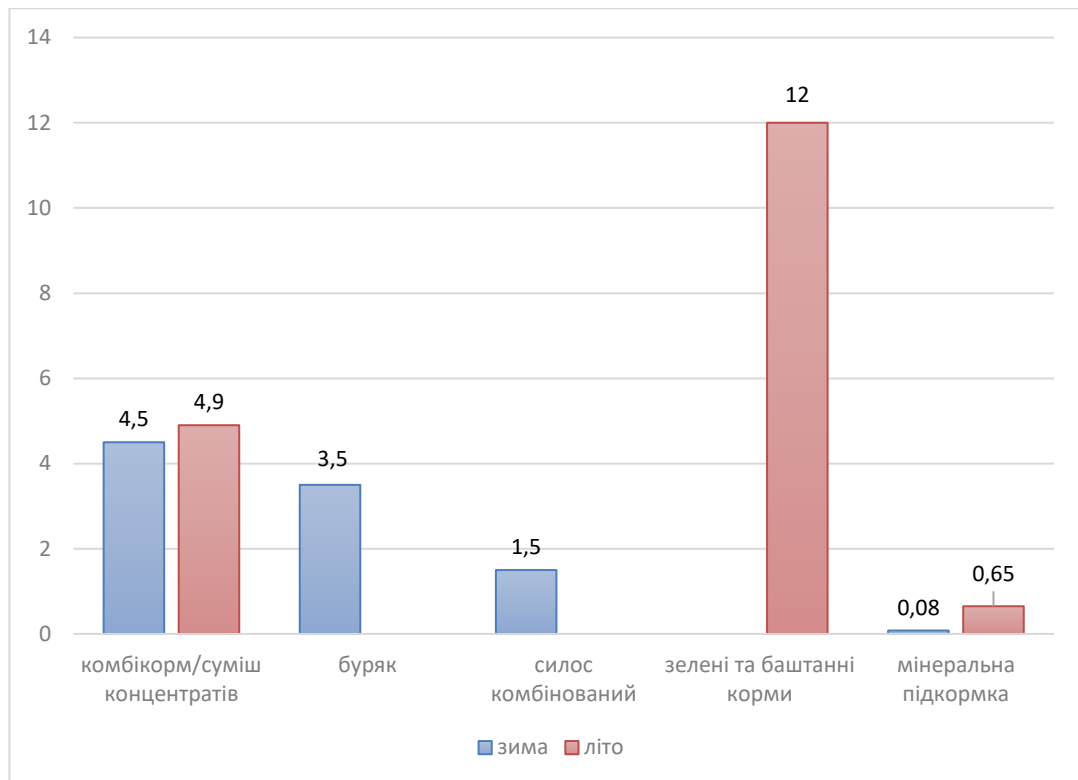

Рис. 4. Раціон годівлі маток масою 160-250 кг, кг/добу

Однак такий годівельний прийом не знижує ефективність утримання власного маточного стада для виробництва продукції, а навпаки сприяє підтриманню повноцінної вгодованості маток.

Основні показники продуктивності маток наведено в таблиці 3.

3. Показники продуктивності маток

Показник	2025 рік
Кількість основних маток, гол.	13
Багатоплідність, гол.	11,0±2,51
Молочність, кг	53,1±4,12
Великоплідність ,кг	1,1
Маса гнізда при народженні, кг	12,1
Збереженість молодняку до відлучення, %	97,6±2,15

За даними показників продуктивності маток їх багатоплідність складає 11,0 голів, а умовна молочність 53,1 кг в середньому. Поросята народжуються з масою 1,1 кг, а з огляду плідності, маса гнізда становить – 12,1 кг при народженні.

Слід відмітити, що завдяки такій молочності збереженість поросят до відлучення – 97,6 %, що є добрим показником та підтверджує ефективну відтворювальну роботу на фермі.

4.3. Вирощування поросят

Опис продуктивного вирощування слід почати з підсисного періоду, коли поросятко тільки починає пізнавати світ на нарощувати свою масу. Одним з відповідальних періодів є перші 8 тижнів, які формують стійкість молодняку для подальших умов відлучення та відгодівлі.

В господарстві слідкують та обережно відносяться до енергетичних та поживних потреб сисунів (рис. 5.).

Згідно графіку рис. 5., кількість сухої речовини в раціонах молодняку з 1 по 8 тижень зростає в 9,17 разів – з 0,06 кг в перший тиждень життя до 0,55 кг на восьмому тижні. Потреба в кормових одиницях становить 0,09 в перші дні та зростає до восьмого тижня до 0,72 корм.од.

Згідно норм, раціони годівлі для поросят даного віку повинні містити досить багато енергії та білку. Компоненти кормосуміші для молодняку зображені на рис.6.

Бачимо, що основу раціону поросят 0-8 тижнів складає ячмінь – 40,0 % кукурудза, горох, пшениця – по 10,0 % відповідно. Стільки ж вівсяного борошна. Також до складу входить макуха та висівки – по 6,0 %. Решта – добавки: м'ясо-кісткове борошно, дріжджі, крейда, сіль – разом 8,0 %.

Молодняк відлучають в 42 днів, коли він вже повністю їсть рослинну їжу та не потребує молока матері. Після цього до 120-денного віку (а це період

дорощування) раціони та їх компоненти корегують відповідно маси молодняку.

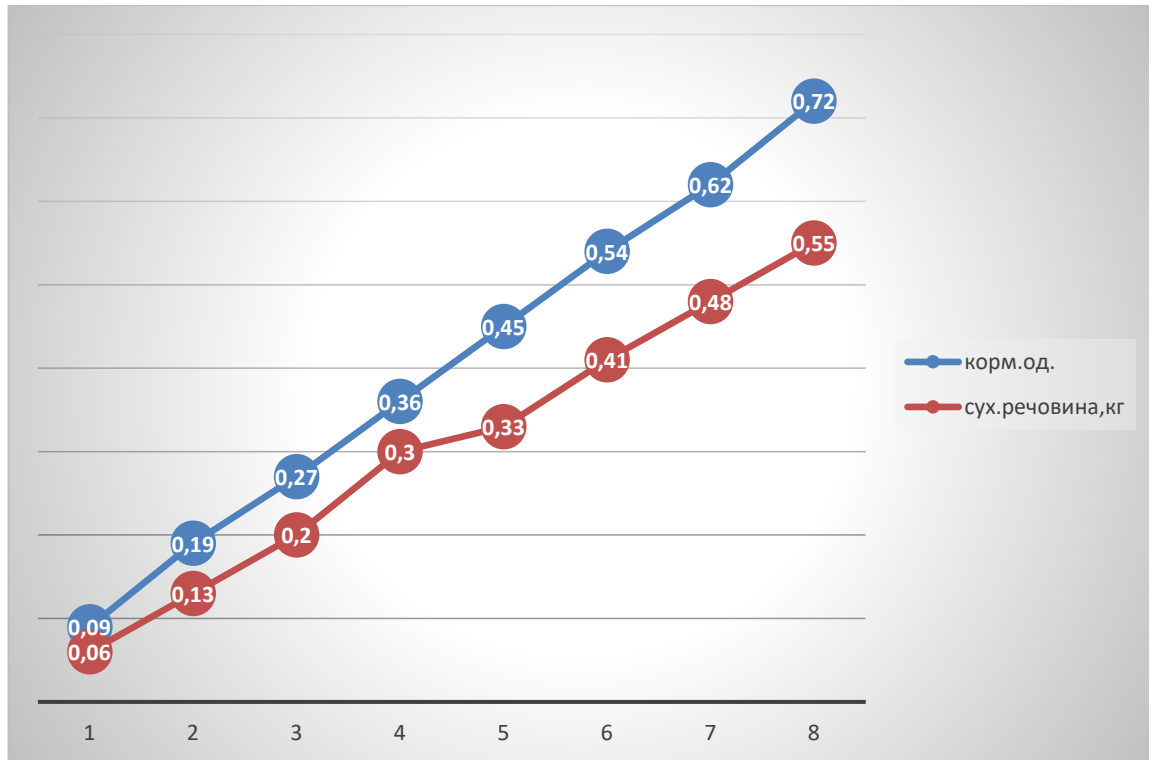

Рис. 5. Рівень забезпеченості сисунів речовинами в перші 8 тижнів життя

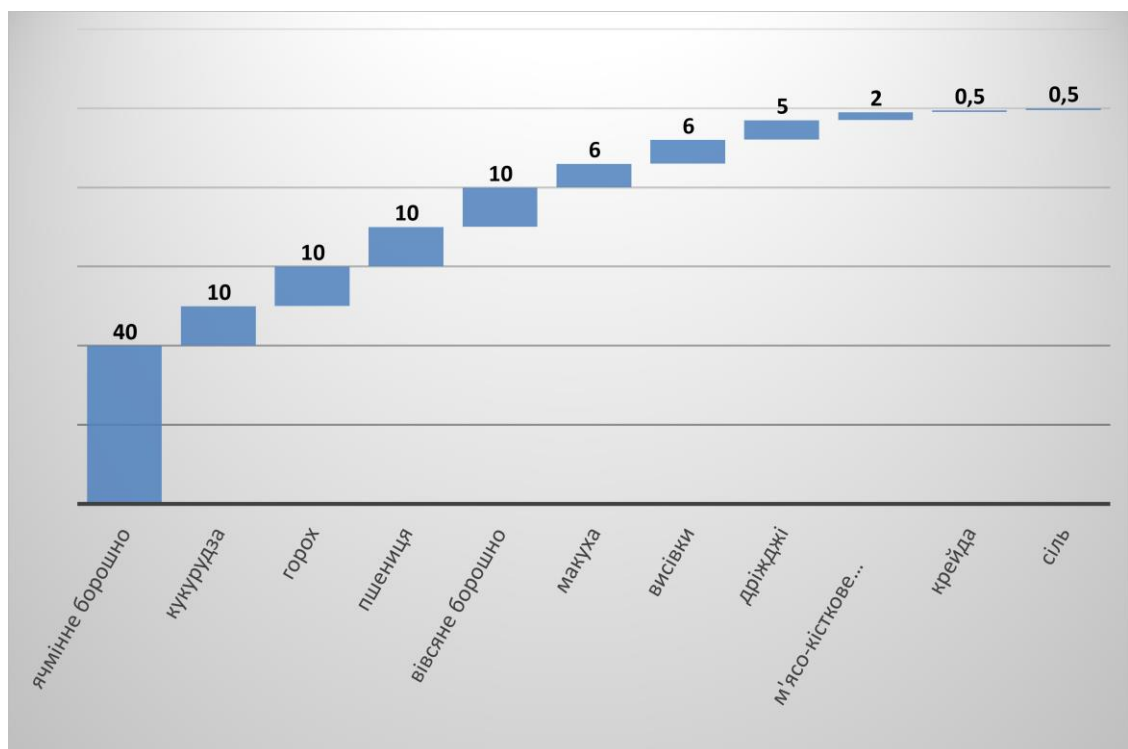

Рис. 6. Компоненти кормосуміші для молодняку в перші 8 тижнів, %
Так, співвідношення кормів відлучених поросят наступне (таблиця 4).

На 76,0-85,0 % залежно від віку раціони поросят представлені сумішшю зернових, яку господарство виробляє з власних кормових та зернових культур. Також в годівлі присутні коренеплоди 4,8-10,0 %, зелені або комбісилос 0,0-10,0 % та різні добавки згідно віку 3,8-9,2 %.

4.Співвідношення кормів молодняку віком 60-120 днів, %

Вік, днів	Корми			
	суміш концентратів	коренеплоди	зелені або комбісилос	добавки, макуха, премікс, БМВД
60-90	85,0-80,0	10,0-6,2	0,0-10,0	5,0-3,8
91-120	82,0-76,0	10,0-4,8	0,0-10,0	8,0-9,2

Далі поросят переводять на відгодівлю, яка націлена на отримання беконних та м'ясних кондицій, і визначається рівнем і повноцінністю годівлі (рис. 7).

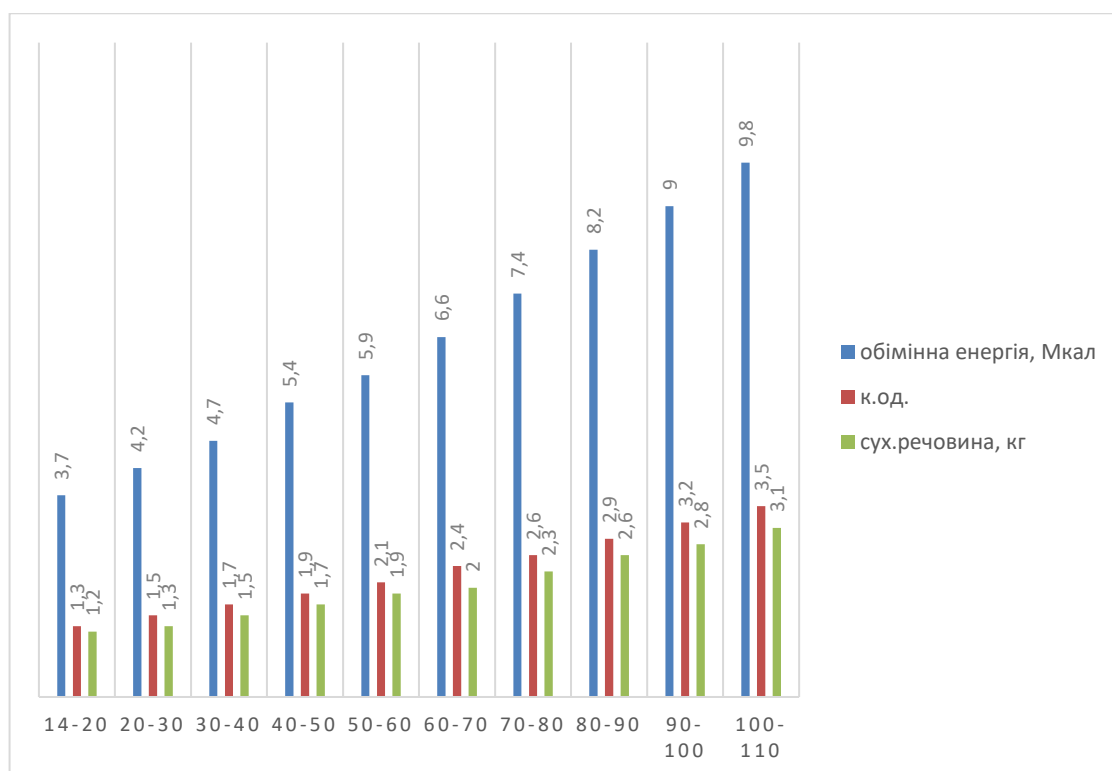

Рис. 7. Забезпечення поросят основними речовинами залежно від маси

Забезпечення молодняку обмінною енергією виростає залежно від інтенсивності накопичення їх маси: зростання витрат становить від 3,7 до 9,8 Мкал відповідно масі від 14-20 кг до 100-110 кг.

Потреба в к.од. та сухій речовині залежно від віку також зростає: від 1,3 до 3,5 к.од. та від 1,2 до 3,1 кг сухої речовини відповідно масі поросят від 14-20 до 100-110 кг.

Слід відмітити, що саме в цей період кількість перетравного протеїну повинна бути від 210,0 до 390,0 г залежно від періоду відгодівлі.

Таким чином, результат вирощування поросят в першу чергу це наслідок продуктивної та збалансованої годівлі, з чим господарство, маючи власні кормові ресурси, справляється, про що свідчать ростові та відгодівельні показники.

4.4. Відгодівельні якості молодняку

Про якісні умови та позитивний результат вирощування молодняку можна говорити тільки, дивлячись на інтенсивність формування показників маси, приростів поросят (таблиця 5).

5. Маса та прирости молодняку

Вік, тижнів	Маса, кг	Добовий приріст, г	Абсолютний приріст, кг
Підсисний період			
0	1,1±0,12	-	-
1	1,7±0,11	85,7±12,4	0,6±0,24
2	3,5±0,14	257,1±15,1	1,8±0,30
3	5,8±0,18	328,6±16,2	2,3±0,29
4	7,7±0,24	271,4±16,8	1,9±0,37
5	10,8±0,31	442,9±17,5	3,1±0,41

Продовження таблиці 5.			
6	14,1±0,40	471,4±18,4	3,3±0,43
0-6	-	309,5	13,0
Дорощування			
7	18,4±0,52	671,4±23,7	4,7±0,97
8	23,1±0,64	642,8±25,9	18,0±1,30
12	41,1±0,89	610,7±32,4	17,1±1,28
16	58,2±1,19	657,1±45,3	4,6±1,57
17	62,8±1,57	671,4±43,9	4,7±1,62
7-17	-	634,3	44,4
Відгодівля			
18	68,4±2,83	800,0±49,12	5,6±1,86
20	79,4±3,44	785,7±57,93	11,0±2,11
22	89,4±4,15	714,2±61,82	10,0±2,46
24	102,2±5,93	914,2±72,31	12,8±3,18
18-24	-	804,7	33,8
За весь період вирощування 0-22	-	-	101,1

За показниками росту слід зауважити, що в підсисний період абсолютне зростання склало 13,0 кг з врахуванням, що маса при народження поросят в середньому була 1,1 кг. Добові прирости цей період коливалися в межах від 85,7 до 471,4 г та в середньому були на рівні 309,5 г, що підтверджує оптимальний рівень росту в даний період.

Збільшення маси в цей період наведено на рис. 8.

При дорощуванні поросят абсолютний приріст становив 44,4 кг з рахуванням, що поросята на початок цього етапу важили 18,4 кг, а в кінці (на 17 тижні) – 62,8 кг. Добовий приріст коливався від 671,4 до 610,7 г та середньому становив 634,3 г.

Зростання поросят в цей період на рис. 9 зображено.

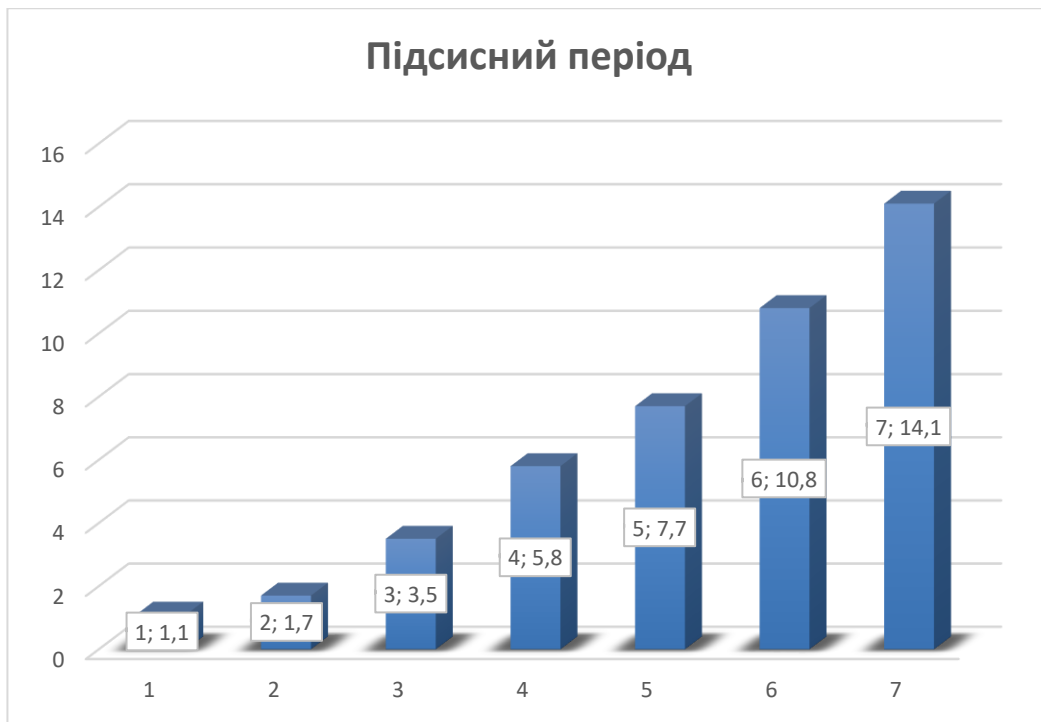

Рис. 8. Ефективність зростання поросят в підсисний період, кг

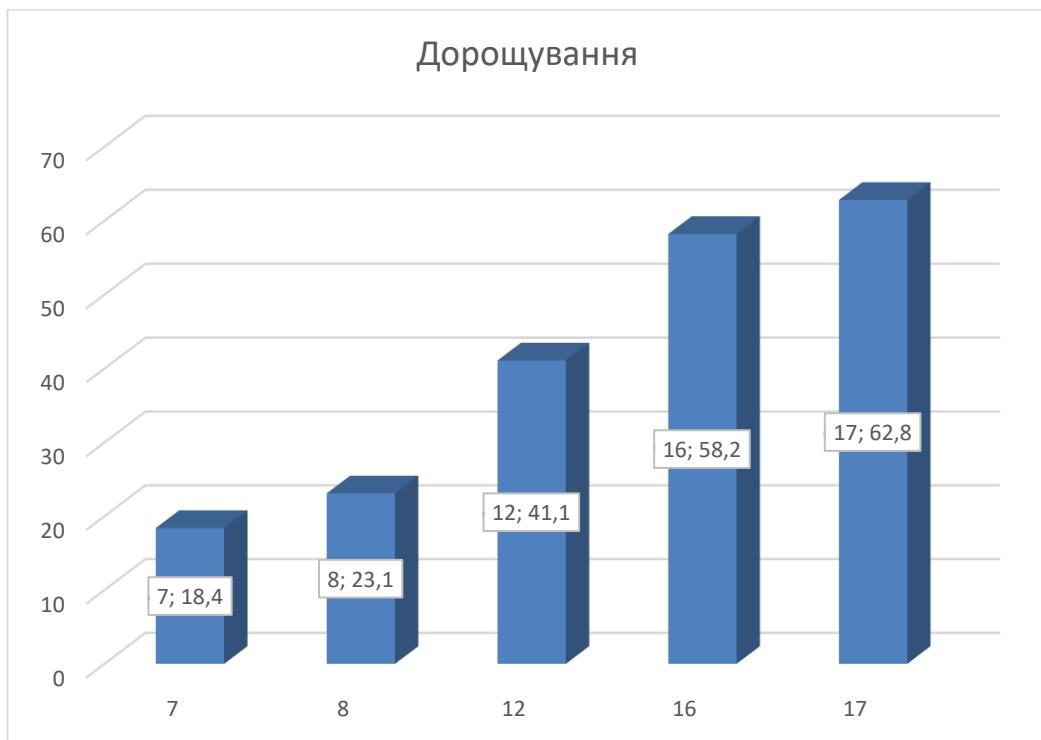

Рис. 9. Зростання молодняку на дорощуванні, кг

Відгодівля (18-24 тижні) пройшла ефективно і поросята набрали 33,8 г з щодобовими приростами від 714,2 до 914,2 г та в середньому 804,7 г. В результаті молодняк важив 102,2 кг, після чого був відправлений на забій. Зростання в цей період та збільшення маси молодняку наведено на рис. 10.

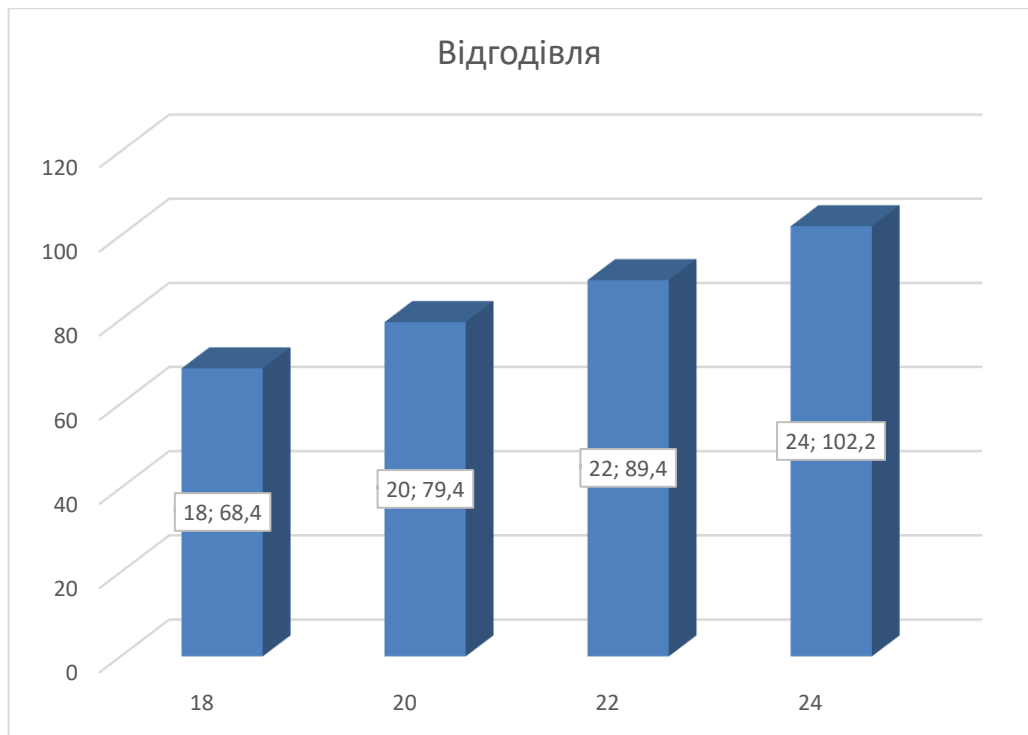

Рис. 10. Зростання молодняку під час відгодівлі, кг

Таким чином, у господарстві завдяки створеним умовам вирощування, що відповідають потребам залежно від періоду, молодняк інтенсивно відгодовується до маси 102,2 кг за 24 тижні, про що свідчать дані зважувань та спостережень.

4.5. Забійні якості

Після вирощування молодняк господарство направляє до переробного комбінату, так як власних потужностей для цього немає. Особливості забійних якостей в таблиці 6.

Забійні якості вирощених поросят наступні: передзабійна маса становить 100,9 кг, тобто приблизно 1,2-1,5 % молодняк втрачає після витримки перед забоєм.

Маса забійна та туші при розробці становить 77,2 та 72,4 кг відповідно, а вихід забійний та туші – 76,5 та 71,8 % відповідно.

6.Забійні якості молодняку

Показник	Значення
Вага по закінченню годівлі, кг	102,2±5,93
Вага перед забоєм, кг	100,9±2,51
Маса, кг: забійна	77,2±2,04
туші	72,4±1,56
Вихід, %: забійний	76,5±2,23
туші	71,8±1,80

Таким чином, забійні якості поросят лише підтверджують ефективні та обгрунтовані умови їх вирощування, сприяють розкриттю потенційної продуктивності тварин та приносять підприємству рентабельні кошти.

5. Економічна ефективність вирощування

Економічна ефективність вирощування характеризує наскільки вигідним є виробництво молодняка, чи забезпечує воно отримання повернення інвестиційних коштів та отримання прибутку. Зрозуміло, що сама економічна оцінка цього процесу залежить від рівня продуктивності тварин, витрат на їх утримання та вартості отриманої продукції (ціни реалізації).

Ефективність вирощування поросят в даному підприємстві можна встановити, розрахувавши дохід та прибутки підприємства від цієї справи (таблиця 7).

7. Економічна ефективність вирощування

Показники	Значення
Кількість поросят на відгодівлі за рік, гол.	270
Маса молодняка, кг: - при народженні	1,1±0,12
- в кінці відгодівлі	102,2±5,93
Приріст маси, ц	272,97
Ціна 1 ц при реалізації, грн.	9260,5
Отримано від реалізації, грн.	25278,4
Загальний економічний ефект вирощування, грн.	18958,8

Розрахунок проведений на 270 голів відгодівельного молодняка, який при здаванні в живій вазі на мясокомбінат важив в середньому 102,2 кг. Приріст маси в живій вазі від відгодівлі склав 272,97 ц.

Враховуючи ціну реалізації в живій вазі на рівні 9260,5 грн. за 1 ц

підприємство отримало доходу в кількості 25278,4 грн., а загальний економічний ефект з врахуванням витрат на вирощування складає 18958,8 грн.

Таким чином, підприємство, маючи власні кормові можливості і закупаючи лише добавки, отримує дохід від вирощування поросят та вважається прибутковим.

6. Вплив галузі на екологію

Свинарство забезпечує населення продуктами, займаючи значну частку в харчуванні людей у багатьох країнах світу як основне джерело білку, тому розвиток свинарства має велике економічне значення. Однак інтенсивне ведення галузі, її технологічні процеси супроводжуються низкою екологічних проблем, які негативно впливають на екологію. Найбільшої шкоди несуть великі ферми, які, маючи та нарощуючи обсяги виробництва, спричиняють збільшення чисельності відходів різного походження.

Екологічна проблема свинарства – забруднення повітря: в процесі утримання, годівлі тварин та виділення гною в повітря виділяються різні гази. Серед них аміак – він має різкий неприємний запах і може негативно впливати на здоров'я людей та тварин, так як його високі концентрації викликають подразнення слизових оболонок і дихальних шляхів.

Ще виділяється метан, який входить до складу парникових газів та сприяє глобальному потеплінню. Особливо багато його в повітрі при значних масштабах виробництва свинини, що призводять до суттєвих викидів. Крім того, у гноєсховищах, особливо при відкритому зберіганні гною, відбуваються процеси анаеробного розкладання речовин, що також супроводжується виділенням метану.

Бажано, що свиноферма була подалі від громади, так як неприємні запахи, що поширюються, також є екологічною проблемою: вони погіршують умови проживання населення, викликаючи алергічні стани, особливо якщо поблизу великий відгодівельний комплекс.

Свиноферми також впливають на якість водних ресурсів, як поверхневих, так і підземних: основним джерелом забруднення є гній та стічні води з великою кількістю органічних речовин та мікроорганізмів. Все це може потрапляти до річок, озер та підземних водоносних горизонтів. Цікаво те, що надлишок цих речовин у водоймах викликає явище евтрофікації – надмірне

розмноження водоростей, що призводить до зменшення вмісту кисню у воді, спричиняє мор риби та інших водних організмів.

Гній від свиней містить корисні поживні речовини, необхідні для росту рослин, тому його часто використовують як органічне добриво. Проте надмірне внесення «свіжого», неперегнівшого гною призводить до накопичення негативних речовин у ґрунті, що навпаки не збільшує врожайність. Недотримання норм внесення свинарських добрив може викликати засолення землі, зміну хімічного складу та зниження родючості.

Екологічну небезпеку також становлять залишки ветеринарних препаратів, які можуть потрапляти у навколишнє середовище разом із відходами. Вони накопичуються в ґрунті та негативно впливають на мікроорганізми природних процесів розкладання органічних речовин.

Забруднення води та ґрунтів також негативно позначається на місцевих екосистемах. Зниження якості довкілля може спричинити скорочення чисельності окремих видів живих організмів та порушення екологічної рівноваги та природного балансу.

Для вирішення проблем щодо екологічного впливу галузі необхідно широко впроваджувати природоохоронні технології, а саме будівництво біогазових установок біля кожної свиноферми, що дозволить зменшити викиди парникових газів і отримати додаткові джерела енергії.

Важливим заходом є також дотримання норм належного зберігання та переробки відходів, використання систем очищення вод, дотримання ветеринарно-санітарних норм виробництва продукції.

Таким чином, свинарство поряд з вирішенням харчових потреб населення несе в собі загрозу екології і тільки використовуючи сучасні технології можна раціонально управляти відходами та дотримуватися природоохоронних вимог.

7. Охорона праці на підприємстві

Дуже важливим питанням, зокрема в середніх та малих фермах, є організація охорони праці, так як без персоналу нема налагодженої роботи.

Підприємство досить чітко дотримується правил безпеки та охорони праці, адже весь технологічний процес виробництва побудований на контакті з тваринами, особливо з дорослими, та механізмами, що забезпечують усі ланки ритмічності.

В господарстві працює 16 чоловік в сфері тваринництва і усі вони мають санітарні книжки, проходять відповідну інструктивне навчання щодо поводження і догляду за тваринами та при необхідності підвищують кваліфікаційні можливості за межами свого підприємства.

Господарство слідкує за дотриманням строків проходження медичних оглядів, так як поросята дуже чутливі до хвороб та їх імунні реакції не завжди спрацьовують напередження. Особливо гостро стоїть питання щодо профілактики інфекційних хвороб, які можуть потрапити на ферму ззовні. Тому співробітники господарства, заключаючи договір-контракт, попереджені про дотримання норм та вимог щодо виключення домашніх свиней зі свого домоволодіння, зокрема через розповсюдження АЧС. Крім того, уся територія ферми по периментру має огороження, яке захищає від додаткового потрапляння збудників та розповсюджувачів хвороб.

Підприємство дуже прискіпливо відноситься до санітарних розривів між партіями відгодівельного молодняку, дотримуючись загальних схем дезінфекції та санації приміщень. Не менше 5-10 днів приміщення після звільнення стоять очищені та продезінфіковані, чекаючи нове надходження поголів'я.

Висновки і пропозиції

Висновки

1. Господарство має власні земельні ресурси (5317 га) та займається виробництвом молока (145 дійних корів) і вирощування поросята (270 голів відгодівельного молодняку).
2. 59,5 % стада представлено молодняком старше 2 місяців, 31,5 % – поросята 0-2 місяці, а ремонтного молодняку – 4,0 %. Свиноматок в господарстві 4,7 %, зокрема 2,9 % – основні матки. Кнурів – 0,4 %.
3. Багатоплідність свиноматок в середньому 11,0 голів, а умовна молочність 53,1 кг. Збереженість поросят до відлучення – 97,6 %.
4. Свиноматки в різні фізіологічні періоди отримують біологічно повноцінну годівлю, що сприяє їх заплідненості та продуктивності. На 76,0-85,0 % залежно від віку раціони поросят представлені сумішшю зернових, різні добавки згідно віку – 3,8-9,2 %.
5. Маса при народження поросят 1,1 кг. Добові прирости в період підсису коливалися в межах від 85,7 до 471,4 г та в середньому були на рівні 309,5 г.
6. При дорощуванні поросят абсолютний приріст становив 44,4 кг, а впри переведенні на відгодівлю – 62,8 кг. Добовий приріст коливався від 671,4 до 610,7 г та середньому становив 634,3 г.
7. За період відгодівлі поросята набрали 33,8 г з щодобовими приростами від 714,2 до 914,2 г та в середньому 804,7 г. Маса перед забоєм становила 102,2 кг.
8. Приріст маси за все вирощування по господарству склав 272,97 ц. Враховуючи ціну реалізації в живій вазі, підприємство отримало дохід 25278,4 грн., а загальний економічний ефект вирощування склав 18958,8 грн.

Пропозиції виробництву

З огляду на отримані результати та аналіз технології вирощування поросят в господарстві, можна порадити наступне:

1. З метою збільшення прибутковості від вирощування молодняку свиней пропонується збільшити кількісний склад основного стада, що дасть можливість додатково виробляти високоякісну свинину.

Список літератури:

1. Бондар А.О. (2024). Вирощування поросят-сисунів в умовах навчально-практичного центру Миколаївського національного аграрного університету: навчально-практичні рекомендації. МНАУ. 20 с.
2. Вовк В.О., Ващенко П.А., Скрипка С.М. (2012). Комбінаційна поєднувальність свиней різних генотипів. Свинарство. №61. 28-32.
3. Волощук В.М., Халак В.І., Мартюшенко В.Л. (2013). Особливості поведінки молодняку свиней різного походження за умов використання тесту «ВІДКРИТЕ ПОЛЕ» та їх продуктивність. Свинарство. №62. 13-17.
4. Данчук О.В., Карповський В.І., Трокоз В.О. (2018) Анти-, прооксидантний статус організму свиней з різними типами вищої нервової діяльності при стресі. Фізіологічний журнал. Т.64. №4. 26-32.
5. Демчук М.В., Решетнік А.О. (2016). Мікроклімат та ефективність роботи системи вентиляції в реконструйованих приміщеннях для свиней в різні періоди року. Науковий вісник ЛНАВМ. Т.8. №1(28). 36-42.
6. Залескі Х., Хакер Р. (1993). Вплив кисню та неостигміну на мертвонародження та життєздатність свиней. Журнал тваринництва. Т.71. В.2. 298-305.
7. Засуха Ю.В., Кузьменко М.В. (2012). Ефективність вирощування і відгодівлі молодняку свиней. Свинарство, випуск 60, 36-40.
8. Збарський В.К., Шпак О.О. (2016). Свинарство – ключова галузь у сільському господарстві України. Агросвіт. № 21. С. 8–14.
9. Калиниченко Г., Орищенко А. (2022). Ріст і розвиток поросят залежно від вирівняності гнізд і розподілу за станом. Науковий збірник «InterConf». № (132). 388-392.
10. Корнієнко Л.В. (2014). Африканська чума свиней: історичні аспекти, сучасна епізоотична ситуація в світі і в Україні, імунітет та перспективи вакцинопрофілактики. Науковий вісник ветеринарної медицини. №14(114). 5-12.

11. Кривозубова В.Д. (2018). Ефективність вирощування ремонтного молодняку свиней з вигульним утриманням. Студентський науковий вісник МНАУ. №1(11). 137-141.
12. Ладика В.І., Хмельничий Л.М., Шпетний М.Б., Вечорка В.В. (2020). Річна динаміка параметрів мікроклімату у секції з системою вентиляції рівномірного тиску залежно від живої маси тварин. Збірник наукових праць ТВППТ. БНАУ. №1(56). 7-14.
13. Лясота В.П., Богатко Н.М., Букалова Н.В., Богатко А.Ф., Мазур Т.Г. та ін. (2025). Безпечність та якість продукції свинарства за застосування комплексних дезінфектантів. Науковий вісник ветеринарної медицини. №1. 19-35.
14. Люта І.М., Найчук Д.К. (2020). Вплив розміру груп свиней на відгодівлі на їх ріст, розвиток та м'ясні якості. Таврійський науковий вісник. №134. 282-291.
15. Минів Р.М. (2019). Сучасні тенденції розвитку м'ясного тваринництва України в умовах євроінтеграції. Науковий вісник ЛНУВМБ. №92. Т.21. 3-8.
16. Maksym V., Chemerys V., Dushka V., Dadak O., Martyniuk U. (2022). Modeling of economic efficiency of pig farming in agricultural enterprises. Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal. №8(3), 178-199.
17. Olenytsch I., Schulskyu A. (2016). Зміни наявності основних видів сільськогосподарських тварин за період проведення аграрних реформ. Scientific Bulletin of UNFU. №26(6). 162-168.
18. Овдієнко К.Т.(2024). Ефективність використання зарубіжного генофонду свиней у регіональних програмах схрещування. Матеріали Всеукр. наук.-практ. конференції «Сучасні аспекти технології виробництва і переробки продукції тваринництва та їх перспективи». МНАУ. 34-36.
19. Пелих В.Г., Левченко М.В., Ушакова С.В., Пелих Н.Л., Ващенко П.А. (2023). Компенсаційний ріст та мінливість ваги поросят у посліді як

критерії розведення для продуктивності української м'ясної породи свиней. Сільськогосподарська наука і практика. №10 (1). 3-11.

20. Повод М.Г. (2012). Інтенсивна технологія виробництва свинини в індивідуальному господарстві. Таврійський науковий вісник. №78. Ч.2. т.2 182-186.

21. Повод М.Г., Шпетний М.Б., Милостивий Р.В., Нечмілов В.М., Кремезь М.І. (2017). Динаміка параметрів мікроклімату у приміщеннях для дорощування поросят залежно від їх маси. Науковий вісник СНАУ. №7(33). 154-159.

22. Попсуй В.В., Корж О.В., Опара В.О., Вербельчук Т. ., Щербина О.В. (2021). Оптимізація передстартової годівлі поросят в умовах інтенсивної технології. Вісник СНАУ. №4(47).144-148.

23. Pivtorak J.I., Bogdan I.M., Vinnichenko G.P. (2016). Fatlening and meat qualities of swine during feding up with probiotic additives «PROPYGplv» as a part of the ration. Scientific Messenger LNUVMBT. № 2(67), 13-17.

24. Плуск Р., Турпін Д., Чоль Д. (2018). Здоров'я шлунково-кишкового тракту (кишечника) у молодій свині. Харчування тварин. Т.4. №2. 187-196.

25. Резніченко А.В., Пелих Н.Л. (2018). Ефективність селекції свиноматок великої білої породи на підвищення продуктивності. Науково-інформаційний вісник. Вип.10. 13-18.

26. Седіло Г.М., Вовк С.О., Пундик В.П., Тесак Г.В. (2014). Особливості підгодівлі поросят перед відлученням від свиноматок. Передгірне та гірське землеробство і тваринництво. № 56(2),175-181.

27. Семчук І.А., Столярчук П.З.(2008). Продуктивні якості свиней при згодовуванні кормосумішок, збагачених біологічно активними речовинами. Науковий вісник ЛНУВМБТ. №2(37). Т.2. 160-163.

28. Халак В.І., Козир В.С., Волощук В.М. (2017). Показники продуктивності та економічна оцінка використання свиноматок різного рівня експлуатаційної цінності. Свинарство. №70. 74-81.

29. Черепніна А., Карповський В., Постой Р., Василів А., Данчук О.. (2020). Обмін білка в організмі свиней з різними параметрами нервової системи. Аграрний вісник Причорномор'я, №97. 79-93.

30. Cherny M., Shchepetilnikov Y., Mytrofanov O., Machula O. (2019). Вплив різних умов мікроклімату на продуктивні показники та збереженість свиней. Ветеринарія, технології тваринництва та природокористування, (4), 168-173.